

RUTINE OM GJESTEELEVER

FOR KOMMUNENE I AKERSHUS, BUSKERUD OG ØSTFOLD.

Sist endret: 1. september 2026

Innhold

BAKGRUNN	2
1. RETTSLIG GRUNNLAG	2
Barnets beste.....	2
Ansaret for barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse	2
Kommunen sitt juridiske og økonomiske ansvar.....	3
Forskrift til ny opplæringslov.....	3
Kommunen sitt økonomiske ansvar for grunnskoleopplæringa (<i>opplæringslova § 28-1 andre ledd</i>).....	3
2. RUTINER VED FLYTTING	4
3. ELEVER MED BEHOV FOR TILPASSET OPPLÆRING OG INDIVIDUELL TILRETTELEGGING (OPPLÆRINGSLOVEN § 11)	4
4. IOP OG ÅRLIG EVALUERING	5
Individuell opplæringsplan (IOP)	5
Årlig evaluering av utbyttet av den individuelt tilrettelagte opplæringen.....	5
5. UMIDDELBAR INNSATS OG BEHOV FOR TILTAK	6
6. ELEVER MED BEHOV FOR SÆRSKILT SPRÅKOPPLÆRING	6
7. SFO.....	6
8. REFUSJONSGARANTI.....	6
Refusjon for skoleplass.....	7
Satser for individuelt tilrettelagt opplæring skoleåret 2026/2027	7
Refusjonskrav	7
Opphør av refusjon.....	8
Oppdatering av refusjonssatsene.....	8
9. SØKNADSSKJEMA OG VEDLEGG	8
10. IKRAFTTREDELSE.....	8

BAKGRUNN

Skoleåret 2023/2024 sluttet 45 av kommunene i daværende Viken (Akershus, Buskerud og Østfold fylker) seg til en felles avtale om gjesteelever. Enkelte kommuner reservert seg. Det har nå blitt gjort en evaluering av avtalen og noen endringer er gjort etter innspill fra kommunene og i tråd med ny opplæringslov og ny forskrift til ny opplæringslov.

Dette saksområdet er krevende av flere grunner, blant annet fordi elevene dette angår er blant de mest sårbare og man må se til både opplæringsloven og lov om barneverntjenester. Denne rutinen forsøker å gi veiledning til hvilke hensyn som må tas, hvilke lovverk som gjelder og hvordan skoler og kommuner i fylkene Akershus, Østfold og Buskerud kan gå frem i saksbehandlingen rundt gjesteelever. Samtidig vil det alltid være behov for kommunikasjon, og i komplekse saker er det viktig å finne løsninger i fellesskap. Innledningsvis er det mest sentrale lovverket omtalt, men utdrag fra opplæringsloven forekommer også under de ulike temaene.

1. RETTSLIG GRUNNLAG

De grunnleggende føringene ligger i Barnekonvensjonen. Først og fremst i forhold til «barnets beste» slik det er formulert i artikkel 3. Det økonomiske ansvaret og føringene for «det praktiske arbeidet» knyttet til disse sakene er hjemlet i opplæringsloven og beskrevet i forskrift til opplæringsloven.

Barnets beste

Barnekonvensjonen: Artikkel 3 – Barnets beste og barnets rett til å bli hørt

1. Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.
2. Partene påtar seg å sikre barnet den beskyttelse og omsorg som er nødvendig for barnets trivsel, idet det tas hensyn til rettighetene og forpliktelsene til barnets foreldre, verger eller andre enkeltpersoner som har det juridiske ansvaret for ham eller henne, og skal treffe alle egnede, lovgivningsmessige og administrative tiltak for dette formål.
3. Partene skal sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for barns omsorg eller beskyttelse, retter seg etter de standarder som er fastsatt av de kompetente myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert tilsyn.

Opplæringslova: kapittel 10 Det beste for eleven, medverknad, skoledemokrati, foreldresamarbeid, skolereglar og plikt til å delta

- §10-1 Det beste for eleven Ved handlingar og avgjerder som vedkjem elevar, skal kva som er best for eleven, vere eit grunnleggjande omsyn.
- §10-2 Elevane sin rett til medverknad Elevane har rett til medverknad i alt som gjeld dei sjølve etter denne lova, og har rett til å ytre meiningane sine fritt. Elevane skal bli høyrde, og det skal leggjast vekt på meiningane deira etter alder og modning.
- §10-3 Samarbeid med foreldra Skolen skal samarbeide med foreldra om opplæringa til eleven. Departementet kan gi forskrift om samarbeidet mellom skolen og foreldra.

Ansvar for barnet etter vedtak om omsorgsovertakelse

Lov om barnevernstjenester § 5-4.

Etter at det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, har barnevernstjenesten omsorgsansvaret for barnet. Barnevernstjenesten skal gi barnet forsvarlig omsorg. Barnevernstjenesten skal ta avgjørelser som har betydning for barnets dagligliv, blant annet om barnet skal være i barnehage, benytte skolefritidsordning eller delta i fritidsaktiviteter. Barnevernstjenesten har også avgjørelsesmyndighet etter andre lover.

Fosterforeldrene eller institusjonen der barnet bor, utøver omsorgen for barnet på vegne av barnevernstjenesten og innenfor de rammene som barnevernstjenesten fastsetter.

Foreldrenes foreldreansvar er begrenset til avgjørelser om barnets grunnleggende personlige forhold, som valg av type skole, endring av navn, samtykke til adopsjon og inn- og utmelding i tros- og livssynssamfunn

Kommunen sitt juridiske og økonomiske ansvar

Opplæringsloven § 28-1

Kommunen skal oppfylle retten til grunnskoleopplæring og førebuande opplæring for vaksne for dei som bur i kommunen, bortsett fra dei som fylkeskommunen har ansvaret for etter §§ 28-3 til 28-6 (de som bor i barneverninstitusjon). Kommunen har ansvaret for at reglane i lova som legg plikter på kommunen, skolen og tilsette i skolen, blir oppfylte.

Departementet kan gi forskrift om eller fastsetje i enkeltvedtak kven som skal reknast som busette i kommunen. Departementet kan gi forskrift om at ein kommune skal ha det økonomiske ansvaret for grunnskoleopplæringa for elevar som får slik opplæring utanfor kommunen.

Kommunen sitt økonomiske ansvar for grunnskoleopplæringa

Forskrift til opplæringsloven kapittel 21

§ 21-1. Definisjonar i dette kapittelet

*Med **bustadkommune** meint den kommunen der foreldra eller den av foreldra som har omsorga for barnet, bur. Dersom foreldra har avtalt delt fast bustad og bur i ulike kommunar, er bustadkommunen den kommunen der barnet er folkeregistrert.*

*Med **vertskommune** er meint den kommunen som gir eleven grunnskoleopplæring.*

*Med **omsorgskommune** er meint den kommunen som har det økonomiske ansvaret etter [barnevernsloven § 15-11](#).*

§ 21-2. Økonomisk ansvar for elevar som får grunnskoleopplæring utanfor bustadkommunen

Dersom ein elev får grunnskoleopplæring, og eventuelt individuell tilrettelegging etter [opplæringslova kapittel 11](#), utanfor bustadkommunen og eleven ikkje er særskilt nemnd i [§ 21-3](#) eller i [opplæringslova § 28-3](#) og [§ 28-4](#), skal bustadkommunen betale dersom bustadkommunen har ein avtale med vertskommunen.

Dersom ein elev får individuelt tilrettelagd opplæring utanfor bustadkommunen, fastset bustadkommunen omfanget av den individuelt tilrettelagde opplæringa etter ei sakkunnig tilråding frå vertskommunen. Bustadkommunen fastset også omfanget av personleg assistanse og fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel.

§ 21-3. Økonomisk ansvar for grunnskoleopplæringa til elevar som blir plasserte i fosterheim eller i institusjon utanfor bustadkommunen

Omsorgskommunen har det økonomiske ansvaret for grunnskoleopplæring, og eventuelt individuell tilrettelegging etter opplæringslova kapittel 11, når barnevernstenesta eller barneverns- og helsenemnda plasserer elevar utanfor bustadkommunen i fosterheim eller i institusjon som ikkje er særskilt nemnd i opplæringslova § 28-3 og § 28-4.

For ordinær opplæring skal omsorgskommunen betale det ein elev i vertskommunen kostar i gjennomsnitt.

Dersom ein elev får individuelt tilrettelagd opplæring, fastset omsorgskommunen omfanget av den individuelt tilrettelagde opplæringa etter ei sakkunnig tilråding frå vertskommunen.

Omsorgskommunen fastset også omfanget av personleg assistanse og fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel.

§ 21-4. Tvilstilfelle

I tvilstilfelle avgjer statsforvaltaren i det fylket der eleven oppheld seg, kven som er ansvarleg for å dekkje kostnadene.

2. RUTINER VED FLYTTING

Barnevernet i omsorgskommunen sender melding, så raskt som mulig, når plassering planlegges eller så snart det er truffet vedtak om plassering av barnet til:

- skoleeier i vertskommunen og til ny skole
- skoleeier i omsorgskommunen, med kopi til skolen (der barnet kom fra)
- folkeregisteret når et barn flytter ut av kommunen.

Skolen der barnet kom fra:

- sender flyttemelding «på ordinær måte» til ny skole inkludert vedlegg fra elevmappa etter samtykke fra barnevernet i omsorgskommunen. Se gjerne Bufdir rutiner ved flytting [her](#).

3. ELEVER MED BEHOV FOR TILPASSET OPPLÆRING OG INDIVIDUELL TILRETTELEGGING (OPP2ÆRINGSLOVEN § 11)

Det vises til opplæringsloven kapittel 11 og til barnevernsloven kapittel 3 og 5.

Intensiv opplæring på 1. til 4. trinn

På 1. til 4. trinn skal kommunen sørge for at elevar som står i fare for ikkje å ha forventet progresjon i lesing, skrivning eller rekning, raskt får eigna intensiv opplæring. Dersom det er best for eleven, kan den intensive opplæringa i ein kort periode givast som eineundervisning (opplæringslova § 11-3).

Individuelt tilrettelagd opplæring

«Elevar har rett til individuelt tilrettelagd opplæring dersom dei treng det for å få tilfredsstillande utbytte av opplæringa. I vurderinga av kva for opplæringstilbod som skal givast, skal det særleg leggjast vekt på utviklingsutsiktene til eleven. Opplæringstilbodet skal utformast slik at det samla kan gi eleven tilfredsstillande utbytte av opplæringa samanlikna med andre elevar og i tråd med opplæringsmåla som er realistiske for eleven». (Opplæringslova, § 11-6.)

Samtykke til henvisning til PPT

Barnevernet i omsorgskommunen henviser barnet til PPT i vertskommunen for vurdering av behovet for spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 11-7 tredje ledd. Se også

Det er barnevernet i omsorgskommunen sitt ansvar å signere samtykke til henvisning slik at PPT kan starte utredning av eleven. Dersom barnet bor i omsorgskommunen som følge av frivillig plassering/ hjelpetiltak, må barnevernet sørge for tilsvarende samtykke fra foreldrene

Sakkyndig vurdering

PPT i vertskommunen er i henhold til opplæringsloven § 11-3 sakkyndig instans, og utarbeider sakkyndig vurdering. Når sakkyndig vurdering er ferdig, sendes den til barnevernet i omsorgskommunen, eventuelt med kopi til fosterforeldrene, og kopi til skoleeier/kommunen og ny skole hvor eleven går.

Samtykke til vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring

Barnevernet i omsorgskommunen gir samtykke til vedtak om iverksetting av slik opplæring, jfr. opplæringsloven § 11-7 tredje ledd. Se også § 24-4. Rett til å ta avgjerder for eleven når barnevernstenesta har overtatt omsorga.

Dette gjøres så raskt som mulig etter at sakkyndig vurdering foreligger. Barnevernet i omsorgskommunen, i samarbeid med ny skole, veileder fosterforeldrene.

Dersom barnet har individuelt tilrettelagt opplæring på plasseringstidspunktet, sørger barnevernet i omsorgskommunen for at ny skole får tilsendt den sakkyndige vurderinga som foreligger. Ny utredning gjøres av PPT i vertskommunen.

Enkeltvedtak om individuelt tilrettelagt opplæring

Enkeltvedtak om individuelt tilrettelagt opplæring fattes av skoleeier i omsorgskommunen og sendes til ny skole, med kopi til barnevernet og skoleeier i vertskommunen, eventuelt også med kopi til fosterforeldrene.

Følgende dokumenter må foreligge før vedtak kan fattes:

- *Samtykke til vedtak om spesialundervisning*
- *Sakkyndig vurdering*
- *Den siste tilgjengelige årsrapporten*
- *Utfylt skjema/ søknad om ressurser til individuelt tilrettelagt opplæring Sakkyndig vurdering ligger til grunn..*
- *Søknad om refusjonsgaranti*

4. IOP OG ÅRLIG EVALUERING

Skoleeier i vertskommunen sender søknad om refusjonsgaranti for individuelt tilrettelagt opplæring til skoleeier i omsorgskommunen.

Individuell opplæringsplan (IOP)

Den nye skolen utarbeider elevens IOP, jf. opplæringsloven § 11-10.

Kopi av IOP sendes til barnevernet i omsorgskommunen og fosterforeldrene. Den sendes også til skoleeier i omsorgskommunen, som dokumentasjon på at individuell tilrettelagt opplæring vil finne sted. Kopi av IOP sendes så snart som mulig etter at enkeltvedtaket er mottatt og senest sammen med det første refusjonskravet som sendes i desember eller juni.

Årlig evaluering av utbyttet av den individuelt tilrettelagte opplæringen

Den nye skolen utarbeider en årlig evaluering av utbyttet av den individuelt tilrettelagte opplæringen, jfr. opplæringsloven § 11-11.

Evalueringen sendes barnevernet i omsorgskommunen, med kopi til fosterforeldrene. Skoleeier i omsorgskommunen skal også få en kopi innen 15. juni hvert skoleår.

5. UMIDDELBAR INNSATS OG BEHOV FOR TILTAK

Tidsavgrenset avtale om hjelpetiltak

I noen tilfeller – spesielt ved hasteplassering i beredskapshjem – kan det være behov for å sette inn hjelpetiltak fra dag én for å kunne ivareta «barnets beste» jf. Barnekonvensjonen, og for at relasjoner til medelever, foresatte og ansatte ved skolen ikke skal settes på prøve. I slike tilfeller bør det inngås avtale mellom vertskommunen og skoleeier i omsorgskommunen, om refusjon av hjelpetiltak for en tidsavgrenset periode. Dette for å få tid til å vurdere situasjonen, i påvente av at barnet blir testbart, at PPT har kapasitet til utredning og/eller at de nødvendige formaliteter inkl. samtykker, enkeltvedtak og refusjonsgaranti er ordnet.

6. ELEVER MED BEHOV FOR SÆRSKILT SPRÅKOPPLÆRING

Opplæringsloven § 3-6 Særskild språkopplæring i grunnskolen

Elevar med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei kan norsk godt nok til å følgje den vanlege opplæringa. Særskild språkopplæring kan omfatte forsterka opplæring i norsk og, om det trengst, morsmålsopplæring, tospråkleg opplæring i fag eller begge delar. Kommunen skal jamleg vurdere om ein elev som har vedtak om særskild språkopplæring kan norsk godt nok til å følgje den vanlege opplæringa. Kommunen kan gjere vedtak om at eleven skal få opplæringa i morsmål på ein annan skole enn den eleven går på.

Det søkes, fattes vedtak om og gis refusjonsgaranti på tilsvarende måte som for individuelt tilrettelagt opplæring.

7. SFO

SFO er ikke en del av den obligatoriske opplæringa, men regnes som et «fritidstilbud». Ny skole inngår avtale med barnevernet i omsorgskommunen og det faktureres særskilt.

For at barnet skal kunne ha et forsvarlig og tilfredsstillende tilbud på SFO kan det være behov for styrket bemanning. Barnevernet tar en selvstendig vurdering av behovet og refusjonskrav for eventuell styrket bemanning sendes til og faktureres barnevernet i omsorgskommunen.

8. REFUSJONGARANTI

Skoleeier i omsorgskommunen gir refusjonsgaranti med bakgrunn i enkeltvedtak om individuelt tilrettelagt opplæring og/ eller særskilt språkopplæring. Det skal brukes årstimer (60-minutters enheter) i enkeltvedtaket og som grunnlag for beregning av refusjon.

Refusjonen gis med bakgrunn i søknad om ressurser.

Eks. elevtimer

En elev har en sakkyndig vurdering som anbefaler 190 årstimer individuelt tilrettelagt opplæring og 304 årstimer med assistent. Dette innebærer ikke nødvendigvis at omsorgskommunen skal dekke kostnadene for disse timene fullt ut. Dette betinger:

- at den sakkyndige vurderingen uttrykkelig sier at det skal være 1:1 oppfølging (både mht. pedagog og assistent)
- eller at det ikke er noen andre elever som kan ha nytte av denne undervisningen

Det må i så fall avklares i dialog mellom omsorgskommunen og ny skole, og da må årsrapport dokumentere at eleven har hatt individuell oppfølging av lærer/assistent disse timene.

Refusjon for skoleplass

Forskrift til opplæringsloven, § 21-3 økonomisk ansvar for grunnskoleopplæringa til elevar som blir plasserte i fosterheim eller i institusjon utanfor bustadskommunen

Omsorgskommunen har det økonomiske ansvaret for grunnskoleopplæring og individuelt tilrettelagd opplæring når barneverntjenesta eller barneverns- og helsenemnda plasserer elevar utanfor bustadskommunen i fosterheim eller i en institusjon som ikkje er særskilt nemnd i opplæringslova §§ 28-3 og 28-4.

For ordinær opplæring skal omsorgskommunen betale det ein elev i vertskommunen kostar i gjennomsnitt.

Dersom ein elev får individuelt tilrettelagd opplæring, fastset omsorgskommunen omfanget av den individuelt tilrettelagde opplæringa etter ei sakkunnig tilråding fra vertskommunen.

Vertskommunen sender refusjonskrav til **omsorgskommunen** for skoleplass.

Det er nøkkeltallet "Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per elev konsern" som skal benyttes.

Satser for individuelt tilrettelagt opplæring skoleåret 2026/2027

	1 uketime	1 årstime
Pedagogtime barnetrinn		
60 minutter	1 389,-	52 791,-
Pedagogtime ungdomstrinn		
60 minutter	1 598,-	60 742,-
Annen høyskoleutdanning		
60 minutter	531,-	20 173,-
Assistenttime grunnskole		
60 minutter	457,-	17 374,-

Satsene er beregnet på denne måten:

- **Pedagog:**
Garantert minstelønn for adjunkt med tilleggsutdanning med 16 års ansiennitet.
 - Barnetrinnet. Årslønn / 741 (leseplikt) + 40 % sosiale kostnader
 - Ungdomstrinnet. Årslønn / 644 (leseplikt) + 40 % sosiale kostnader
- **Annen høyskoleutdanning** (miljøterapeut, vernepleier o.l.)
Garantert minstelønn for stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning med 16 års ansiennitet.
Beregning: Årslønn / 1687,5 (årstimetall pr. årsverk) + 40 % sosiale kostnader
- **Assistent/barne- og ungdomsarbeider:**
Garantert minstelønn for fagarbeiderstilling med 16 års ansiennitet.
Beregning: Årslønn / 1687,5 (årstimetall pr. årsverk) + 40 % sosiale kostnader

Behov for dekning av **merutgifter til ekstraordinær skoleskyss** avtales i det enkelte tilfelle mellom omsorgskommunen og vertskommunen.

Refusjonskrav

- Skoleåret er 38 uker. Refusjon søkes for 18 uker høst og 20 uker vår.
- Frister for å sende refusjonskravene til omsorgskommunen er
 - innen 1. desember for høsten.
 - innen 15. juni for våren.

Opphør av refusjon

Dersom eleven flytter midt i skoleåret opphører **refusjon av skoleplass** (grunnsatsen) umiddelbart. Refusjon for individuelt tilrettelagt opplæring kan kreves frem til og med siste skoledag som eleven har i vertskommunen. Skoleeier i omsorgskommunen skal varsles om endringer.

Oppdatering av refusjonssatsene

KS er ansvarlig for at refusjonssatsene oppdateres så snart som mulig etter lønnsoppgjøret hver vår og sender melding til kommunene.

Satsene som sendes ut gjelder for det kommende skoleåret.

9. SØKNADSSKJEMA OG VEDLEGG

Søknadsskjema fylles ut når barnevernet i omsorgskommunen har samtykket til vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring.

Vedlegget fylles ut når skolen i vertskommunen søker omsorgskommunen om refusjon for individuelt tilrettelagt opplæring og for å dokumentere størrelsen på refusjonskravet.

10. IKRAFTTREDELSE

Disse rutinene trer i kraft 01.10.24.

Vedtak og refusjonsgarantier for neste skoleår som gis etter disse retningslinjene høsten 2024 behandles i tråd med disse.